

Sygn. akt III Ca 592/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 kwietnia 2019r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie
następującym:

Przewodniczący - Sędzia SO Katarzyna Kwilosz – Babiś (sprawozdawca),

Sędzia SO Mieczysław H. Kamiński

Sędzia SO Agnieszka Skrzekut

Protokolant: prot.sąd. Katarzyna Gołyźniak

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2019 r. w Nowym Sączu

na rozprawie

sprawy z powództwa A. W.

przeciwko Skarbowi Państwa - Nadleśnictwo(...)

o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Gorlicach

z dnia 13 czerwca 2018r., sygn. akt I C 1108/17

1. **oddala apelację,**

2. **zasądza od strony pozwanej na rzecz powodów solidarnie kwotę 900 zł (dziewięćset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

(...)

Sygn.akt III Ca 592/18

UZASADNIENIE

W punkcie I. wyroku z 13 czerwca 2018 r. Sąd Rejonowy w Gorlicach uzgodnił z rzeczywistym stanem prawnym treść księgi wieczystej (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Gorlicach Wydział V Ksiąg Wieczystych w ten sposób, że z księgi tej nakazał wyłączyć położone w miejscowości S. :

1. działkę (...) o pow. 0,75 ha powstałą z podziału działki (...),
2. działkę (...) o pow. 0,20 ha powstałą z podziału działki (...),
3. działkę (...) o pow. 0,35 ha powstałą z podziału działki (...),

4. działkę (...) o pow. 0,07 ha powstałą z podziału działki (...),
5. działkę (...) o pow. 0,01 ha powstałą z podziału działki (...),
6. działkę (...) o pow. 0,86 ha powstałą z podziału działki (...),
7. działkę (...) o pow. 1,68 ha powstałą z podziału działki (...),
8. działkę (...) o pow. 0,09 ha powstałą z podziału działki (...),
9. działkę (...) o pow. 0,21 ha powstałą z podziału działki (...),
10. działkę (...) o pow. 0,12 ha powstałą z podziału działki (...),
11. działkę (...) o pow. 0,93 ha powstałą z podziału działki (...),
12. działkę (...) o pow. 0,36 ha powstałą z podziału działki (...),
13. działkę (...) o pow. 0,29 ha powstałą z podziału działki (...) -

wszystkie podziały zgodnie z mapą do celów prawnych sporządzoną przez geodetę uprawnionego J. S. wpisaną do zasobu geodezyjnego i kartograficznego Starosty (...) pod nr (...) w dniu 6.02.2018 r. - i w dziale II nowo założonej dla działek (...) księdze wieczystej wpisać w miejsce pozwanego Skarb Państwa Nadleśnictwo (...) jako właściciela powódkę A. W. (pkt I),

W punkcie II. wyroku Sąd Rejonowy uzgodnił z rzeczywistym stanem prawnym treść księgi wieczystej (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Gorlicach Wydział V Ksiąg Wieczystych w ten sposób, że z księgi tej nakazał wyłączyć położone w miejscowości S.:

1. działkę (...) o pow. 1,53 ha powstałą z podziału działki (...),
2. działkę (...) o pow. 1,52 ha powstałą z podziału działki (...) -

- zgodnie z mapą do celów prawnych sporządzoną przez geodetę uprawnionego J. S. wpisaną do zasobu geodezyjnego i kartograficznego Starosty (...) pod nr (...) w dniu 6.02.2018 r. - i w dziale II nowo założonej dla działek (...) księdze wieczystej wpisać w miejsce pozwanego Skarb Państwa Nadleśnictwo (...) jako właściciela powódkę A. W. w 1/2 części i pozwanego Skarb Państwa Nadleśnictwo (...) w 1/2 części,

W punkcie III. Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego Skarbu Państwa Nadleśnictwo (...) na rzecz powódki A. W. kwotę 6.854,39 zł (sześć tysięcy osiemset pięćdziesiąt cztery złote 39/100) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Prawomocnym postanowieniem z 20 czerwca 2018 r. Sąd Rejonowy w Gorlicach w punkcie I. sprostował oczywistą omyłkę pisarską w punkcie I/4 wyroku z 13 czerwca 2018 r. w ten sposób, że w miejsce oznaczenia działki (...) wpisał (...) oraz uchylił wyrok z 13 czerwca 2018 r. w punkcie I/4 w części dotyczącej działki (...) o pow. 0,07 ha powstałej z podziału działki (...) i w tym zakresie umorzył postępowanie wobec cofnięcia pozwu odnośnie ww. działki.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy ustalił, że przedmiotem postępowania jest nieruchomość położona w S. stanowiąca działki leśne:

1. działka (...) o pow. 0,75 ha powstała z podziału działki (...), odpowiadająca części parceli gruntowej (...) objętych (...),
2. działka (...) o pow. 0,20 ha powstała z podziału działki (...), odpowiadająca części parceli gruntowej (...) objętej (...),
3. działka (...) o pow. 0,35 ha powstała z podziału działki (...), odpowiadająca części parceli gruntowej (...) objętych (...),

4. działka (...) o pow. 0,01 ha powstała z podziału działki (...), odpowiadająca części parceli gruntowej (...) objętej (...),
5. działka (...) o pow. 0,86 ha powstała z podziału działki (...), odpowiadająca części parceli gruntowej (...) oraz parceli gruntowej (...) objętych (...),
6. działka (...) o pow. 1,68 ha powstała z podziału działki (...), odpowiadająca parceli gruntowej (...) objętych(...),
7. działka (...) o pow. 0,09 ha powstała z podziału działki (...), odpowiadająca części parceli gruntowej (...)objętych (...),
8. działka (...) o pow. 0,21 ha powstała z podziału działki (...), odpowiadająca parceli gruntowej (...) objętych (...),
9. działka (...) o pow. 0,12 ha powstała z podziału działki (...), odpowiadająca parceli gruntowej (...) objętych (...),
10. działka (...) o pow. 0,93 ha powstała z podziału działki (...), odpowiadająca parceli gruntowej (...) objętych (...),
11. działka (...) o pow. 0,36 ha powstała z podziału działki (...), odpowiadająca parceli gruntowej (...) objętej (...),
12. działka (...) o pow. 0,29 ha powstała z podziału działki (...), odpowiadająca parceli gruntowej (...) objętych (...),
13. działka (...) o pow. 1,53 ha powstała z podziału działki (...), odpowiadająca parceli gruntowej (...) objętych (...),
14. działka (...) o pow. 1,52 ha powstała z podziału działki (...), odpowiadająca parceli gruntowej (...) objętych (...).

/dowód: odpis z (...)k.14-30, wykaz synchronizacyjny k.31-35, mapy do celów prawnych sporządzone przez geodetę J. S. k.75/

Grunty, które utworzyły nieruchomość stanowiącą przedmiot sporu objęte (...) gminy katastralnej S. stanowiły własność P. K.. Parcele gruntowe objęte (...) gminy katastralnej S. stanowiły własność M. G. (1). Parcele gruntowe objęte (...) gminy katastralnej S. stanowiły współwłasność w 1/2 części M. G. (1). Parcele gruntowe objęte (...) gminy katastralnej S. stanowiły współwłasność w 1/2 części P. K..

/dowód: odpis z (...) k.14-30/

W latach 50 – tych XX wieku we wsi S. przeprowadzono regulację gruntów podlegających przejęciu na rzecz Skarbu Państwa na podstawie dekretu z dnia 27 lipca 1949 r. o przejęciu na własność Państwa nie pozostających w faktycznym władaniu właścicieli nieruchomości ziemskich, położonych w niektórych powiatach województwa (...) (Dz. U. Nr 46, poz. 339). Mieszkańcy tej wsi zostali bowiem przesiedleni w ramach akcji (...) w 1947 r. na ziemie zachodnie. Wśród nich byli między innymi P. ((...)) G. i jego żona M. G. (2).

W czasie przeprowadzanej regulacji przejęto na rzecz Skarbu Państwa nieruchomości należące do P. (P.) G. (został on ujęty w decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w G. z dnia 10.06.1954 r., (...)pod pozycją (...)) i M. G. (2) (nie figuruje ona w powołanej wyżej decyzji).

/dowód: decyzja (...) w G. z 10.06.1954 r., (...) k.65-67/

Decyzją z dnia 16.04.2007 r., SKO.(...)Samorządowe Kolegium Odwoławcze w N. stwierdziło nieważność orzeczenia Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w G. z dnia 10.06.1954 r., (...) w części dotyczącej przejęcia przez Skarb Państwa nieruchomości położonej w S., stanowiącej w dacie przejęcia własność P. G. (1) i M. G. (2).

Postanowieniem z dnia 8.03.2011 r., (...) Wojewoda (...) po rozpoznaniu wniosku Skarbu Państwa Nadleśnictwo (...) wznowił postępowanie administracyjne w sprawie zakończonej ostateczną decyzją Samorządowego Kolegium Odwoławczego w N. z dnia 16.04.2007 r.,(...).

Decyzją z dnia 16.08.2011 r., (...)(...) Wojewoda (...) odmówił uchylecia ostatecznej decyzji Samorządowego Kolegium Odwoławczego w N. z dnia 16.04.2007 r., (...) o stwierdzenie nieważności orzeczenia Prezydium Powiatowej Rady

Narodowej w G. z dnia 10.06.1954 r., (...)w części dotyczącej przejęcia przez Skarb Państwa nieruchomości położonej w S., stanowiącej w dacie przejęcia własność P. G. (1) i M. G. (2).

Decyzja ta została zaskarżona przez Skarb Państwa Nadleśnictwo (...)do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, który decyzją z dnia 10.01.2012 r., (...) uchylił decyzję Wojewody (...) z dnia 16.08.2011 r., (...) oraz orzekł, że decyzja Samorządowego Kolegium Odwoławczego w N. z dnia 16.04.2007 r., (...)wydana została z naruszeniem prawa w zakresie, w jakim Skarb Państwa Nadleśnictwo (...) nie brał bez swojej winy w postępowaniu, nie uchylając jej ponieważ w wyniku wznowienia postępowania mogłaby zapaść wyłącznie decyzja odpowiadająca w swej istocie decyzji dotychczasowej.

/dowód: decyzja SKO z dnia 16.04.2007 r. k. 341-43, decyzja SKO z dnia 15.07.2009 r. k.44-46, decyzja SKO z dnia 13.10.2009 r. k.47-49, postanowienia Wojewody (...) z dnia 8.03.2011 r. k.50-53, decyzja Wojewody (...) z dnia 16.08.2011 r. k.54-57, decyzja Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10.01.2012 r. k.58-63/

Grunty stanowiące przedmiot postępowania zostały przekazane na rzecz Skarbu Państwa w oparciu o powołane wyżej orzeczenie wydane na podstawie dekretu z dnia 27 lipca 1949 r. o przejęciu na własność Państwa nie pozostających w faktycznym władaniu właścicieli nieruchomości ziemskich, położonych w niektórych powiatach województwa białostockiego, lubelskiego, rzeszowskiego i krakowskiego (Dz. U. Nr 46, poz. 339).

Na podstawie orzeczenia Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w G. z dnia 10.06.1954 r., (...) dla działek: (...) odpowiadającej działce (...) odpowiadającej działce (...) odpowiadającej działce (...) została założona KW (...), w której wpisano prawo własności na rzecz Skarbu Państwa Państwowe Gospodarstwo (...), zaś dla działek: 7 odpowiadającej działce (...) odpowiadającej działce (...) założona została KW (...), w której wpisano prawo własności na rzecz Skarbu Państwa Państwowy Fundusz Ziemi.

Po zatwierdzeniu projektu scalenia decyzją Wojewody (...) z dnia 25.11.1975 r. (...) wydaną na podstawie art. 12 ust. 1 i art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 24.01.1968 r. o scalaniu i wymianie gruntów (Dz. U. Nr 3, poz. 13 ze zm.), dotychczasowe księgi wieczyste zostały zamknięte, a na podstawie operatu scaleniowego zostały założone nowe księgi wieczyste: dla działki (...) – KW (...) na rzecz Skarbu Państwa Nadleśnictwo (...), zaś dla działki (...) – KW (...) na rzecz Skarbu Państwa Państwowy Fundusz Ziemi. Działkę (...) na podstawie protokołu zdawczo – odbiorczego z dnia 24.09.1975 r. przeniesiono do KW (...).

W późniejszym okresie nieruchomości te uczestniczyły w postępowaniu wymiennym prowadzonym na podstawie dekretu z dnia 16.08.1949 r. o wymianie gruntów (Dz. U. z 1962 r., Nr 46, poz. 226 ze zm.) w zw. z art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 24.01.1968 r. o scalaniu i wymianie gruntów (Dz. U. Nr 3, poz. 13 ze zm.), zatwierdzonego decyzją Naczelnika Gminy w U. z dnia 12.06.1976 r. nr (...) w sprawie zatwierdzenia stanu posiadania i szacunku działek leśnych przed wymianą oraz decyzją Naczelnika Gminy w U. z dnia 14.04.1977 r. nr (...) w sprawie zatwierdzenia projektu wymiany lasów i gruntów wsi: G., Z., K., N., S., K., S. gminy U. położonych na terenie Nadleśnictwa Ł., K. i W. gminy S. oraz S. gminy G. położonych na terenie Nadleśnictwa G. .

Prowadzone postępowanie scaleniowe i wymienne nie wprowadziło żadnych zmian, jeśli chodzi o zakres władania spornymi gruntami przez Skarb Państwa.

Aktualnie między innymi położone w S. działki (...) objęte są KW (...), w której jako właściciel ujawniony jest Skarb Państwa Nadleśnictwo Ł. na podstawie powołanych wyżej: decyzji Wojewody (...) z dnia 25.11.1975 r. (...), decyzji Naczelnika Gminy w U. z dnia 12.06.1976 r. nr (...), decyzji Naczelnika Gminy w U. z dnia 14.04.1977 r. nr (...).

/dowód: wykaz synchronizacyjny k.31-35, odpis z KW (...) k.36-39, badanie hipoteki k.74, akta KW 19577 – decyzja Wojewody (...) z dnia 25.11.1975 r. (...) k.8,9, rejestr pomiarowy k.10-23, zawiadomienie z 28.04.1977 r. k.30-35, akta KW 15116 – decyzja Naczelnika Gminy w U. z dnia 12.06.1976 r. nr (...), decyzją Naczelnika Gminy w U. z dnia 14.04.1977 r. nr (...), wykaz zmian gruntowych J. S. – w uzupełniającym operacie pomiarowym /

P. G. (1) zmarł 31.05.1971 r. w L., zaś M. G. (2) – 31.07.1994 r. w L.. Prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Gorlicach z dnia 3.03.2004 r., sygn. I Ns 108/04 spadek wraz z wchodzącym w skład spadku roszczeniem o zwrot gospodarstwa rolnego: po P. G. (1) nabyli żona M. G. (2) i córka A. W. po 1/2 części, zaś spadek po M. G. (2) nabyła córka A. W. w całości

/dowód: postanowienie Sądu Rejonowego w Gorlicach w sprawie I Ns 108/04 k.40/

W ocenie Sądu Rejonowego powództwo zasługiwało na uwzględnienie. W pierwszej kolejności Sąd pierwszej instancji zaznaczył, że po wykazaniu, iż stan nieruchomości ujawniony w księdze wieczystej jest niezgodny z rzeczywistym stanem prawnym, w odniesieniu do gruntów stanowiących lasy państwowe uwzględnieniu powództwa nie stoi na przeszkodzie art. 7 ustawy z dnia 6.07.2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (Dz. U. Nr 97, poz. 1051 ze zm.). Zgodnie z tym przepisem roszczenia osób fizycznych, byłych właścicieli lub ich spadkobierców, z tytułu utraty własności, zaspokojone zostaną w formie rekompensat wypłaconych ze środków budżetu państwa na podstawie odrębnych przepisów. Powództwo o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym nie jest natomiast „roszczeniem z tytułu utraty własności”, bowiem zmierza do wykazania, że osoba która go wytacza własności nie utraciła, a ujawnienie kogoś innego jako właściciela nastąpiło w sposób niezgodny z prawem. Trudno też zakładać, skoro własność jest konstytucyjnie chronioną wartością, by wolą ustawodawcy poprzez wprowadzenie takiego przepisu było sankcjonowanie bezprawia.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 6.07.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. Nr 19, poz. 147 ze zm.) proces o uzgodnienie księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym ma na celu usunięcie faktycznie istniejącej niezgodności, poprzez dokonanie prawidłowych wpisów. Jak wynika z poczynionych w sprawie ustaleń treść wpisu prawa własności w KW (...) odnośnie działek (...) jest niezgodna ze stanem prawnym tych nieruchomości.

Przy rozpoznawaniu powództwa z art. 10 ustawy z dnia 6.07.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. Nr 19, poz. 147 ze zm.) sąd nie jest uprawniony do badania ważności decyzji administracyjnej, jednakże ma obowiązek badania rzeczywistego stanu prawnego nieruchomości, dla której jest prowadzona księga wieczysta i oceny skuteczności zdarzenia cywilnoprawnego, z którego wywodzi się prawo. Jeżeli zdarzeniem takim jest decyzja administracyjna, wówczas obowiązkiem sądu jest rozważenie dla potrzeb postępowania cywilnego, czy istotnie zdarzenie takie wprowadziło, czy też nie dokonało zmiany prawa własności konkretnej nieruchomości (tak SN w wyroku z dnia 12.05.2005 r., III CK 565/04, LEX 277129).

Prawo własności Skarbu Państwa Nadleśnictwo (...)w KW (...) ujawnione zostało na podstawie decyzji Wojewody (...) z dnia 25.11.1975 r. (...) wydaną na podstawie art. 12 ust. 1 i art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 24.01.1968 r. o scalaniu i wymianie gruntów (Dz. U. Nr 3, poz. 13 ze zm.), decyzji Naczelnika Gminy w U. z dnia 12.06.1976 r. nr (...) w sprawie zatwierdzenia stanu posiadania i szacunku działek leśnych przed wymianą oraz decyzji Naczelnika Gminy w U. z dnia 14.04.1977 r. nr (...) w sprawie zatwierdzenia projektu wymiany lasów i gruntów wsi: G., Z., K., N., S., K., S. gminy U. położonych na terenie Nadleśnictwa Ł., K. i W. gminy S. oraz S. gminy G. położonych na terenie Nadleśnictwa G., wydanych na podstawie dekretu z dnia 16.08.1949 r. o wymianie gruntów (Dz. U. z 1962 r., Nr 46, poz. 226 ze zm.) w zw. z art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 24.01.1968 r. o scalaniu i wymianie gruntów (Dz. U. Nr 3, poz. 13 ze zm.).

Zgodnie z art. 15 ust. 1 dekretu z dnia 16.08.1949 r. o wymianie gruntów (Dz. U. Nr 48, poz. 367 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania tych decyzji, wykonalne orzeczenie o wymianie gruntów stanowi tytuł do ujawnienia nowego stanu własności w księgach wieczystych. Z kolei zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 24.01.1968 r. o scalaniu i wymianie gruntów (Dz. U. Nr 3, poz. 13 ze zm.) decyzja o zatwierdzeniu scalenia i wymiany stanowi tytuł do ujawnienia nowego stanu własności w księgach wieczystych, przy czym nie przesądza ona tytułu własności.

Istotą postępowań wymiennych i scaleniowych zgodnie przepisami powołanego dekretu z dnia 16.08.1949 r. i ustawy z dnia 24.01.1968 r. było to, że uczestnik wymiany, czy scalenia w zamian za posiadane dotychczas grunty, otrzymywał inne grunty o równej wartości.

W odniesieniu do działek będących przedmiotem postępowania powołana wyżej decyzja: Wojewody (...) z dnia 25.11.1975 r. oraz Naczelnika Gminy U. z dnia 12.06.1976 r. i 14.04.1977 r., nie zmieniły w zakresie władania nimi przez Skarb Państwa, stąd trudno uznać, by w tym zakresie tworzyły one nowy stan własności. Grunty te były już bowiem wcześniej własnością Skarbu Państwa na podstawie decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w G. z dnia 10.06.1954 r., (...) wydanej na podstawie dekretu z dnia 27 lipca 1949 r. o przejęciu na własność Państwa nie pozostających w faktycznym władaniu właścicieli nieruchomości ziemskich, położonych w niektórych powiatach województwa białostockiego, lubelskiego, rzeszowskiego i krakowskiego (Dz. U. Nr 46, poz. 339).

Stwierdzenie nieważności tego orzeczenia w części dotyczącej przejęcia przez Skarb Państwa nieruchomości położonej w S., stanowiącej w dacie przejęcia własność P. G. (1) i M. G. (2) ostateczną decyzją Samorządowego Kolegium Odwoławczego w N. z dnia 16.04.2007 r., (...) ma charakter deklaratoryjny i wywołuje skutek prawny z mocą wsteczną. Oznacza to, że decyzja ta w tym zakresie znosi skutki prawne orzeczenia Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w G. z dnia 10.06.1954 r., (...).

Niezależnie od tego wskazać należy, że orzeczenie Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w G. z dnia 10.06.1954 r., (...) nie wymienia gruntów należących wówczas do M. G. (2), objętej akcją przesiedleńczą na Ziemi Zachodnie. Decyzja wydana w oparciu o art. 3 powołanego wyżej dekretu z dnia 27.07.1949 r. miała natomiast charakter konstytutywny, bowiem przepisy tego dekretu nie przewidywały przejmowania z mocy prawa tych gruntów, które nie były we władaniu właścicieli, lecz dopuszczały możliwość takiego przejęcia. Prowadzi to do wniosku, że zawładnięcie przez Państwo nieruchomościami należącym do M. G. (2), pozbawione było podstawy prawnej.

Tym samym brak jest podstaw do przyjęcia, że prawo własności odnośnie nieruchomości objętych żądaniem przed wymianą i scaleniem przysługiwało pozwanemu Skarbowi Państwa. W związku z tym nie mógł on otrzymać na własność tego gruntu w wyniku wymiany i scalenia (analogiczne stanowisko zajął SN w orzeczeniach z dnia 11.12.1978 r., III CRN 240/78, OSNC 1979/12/239, z 22.02.1971, II CR 94/71, LEX 6878 dotyczących scalania gruntów).

Skoro zatem powódka wykazała, że parcele gruntowe, z których powstały działki (...) stanowią jej własność, względnie współwłasność, co potwierdzają: odpisy z (...)gminy katastralnej S., które jakkolwiek z dniem 1.01.1989 r. utraciły moc prawną na mocy § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14.07.1986 r. w sprawie prowadzenia ksiąg wieczystych założonych przed dniem 1.01.1947 r. oraz utraty mocy prawnej niektórych takich ksiąg (Dz. U. Nr 28, poz. 141), jednakże zachowały nadal znaczenie dokumentu (§ 6 ust. 1), a także prawomocne postanowienie Sądu Rejonowego w Gorlicach z dnia 3.03.2004 r., sygn. I Ns 108/04 o stwierdzeniu nabycia spadku po P. G. (1) i M. G. (2), orzeczono jak w pkt. I i II wyroku na podstawie powołanych przepisów.

O kosztach procesu poniesionych przez powódkę orzeczono na zasadzie art. 98 § 1 k.p.c. (na koszty te złożyły się: opłata od pozwu - 550 zł., koszty zastępstwa prawnego wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa - 1 817 zł., koszty uzyskania odpisu z księgi wieczystej - 20,39 zł., koszty sporządzenia dokumentacji geodezyjnej - 900 zł., koszty sporządzenia mapy do celów prawnych przez geodetę J. S. - 3 567 zł.).

Wyrok ten zaskarżył apelacją pozwany, zarzucając:

1. naruszenie art. 10 ust. 1 oraz art. 31 ust. 2 ustawy z 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece poprzez uwzględnienie powództwa pomimo tego, że brak jest orzeczenia sądu lub innego odpowiedniego dokumentu, z którego wynikałoby, iż istnieje faktyczna niezgodność wpisów w księdze wieczystej nr (...) z rzeczywistym stanem prawnym, dotyczących działek oznaczonych numerami ewidencyjnymi:(...)położonych w miejscowości S.,

2. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 k.p.c. poprzez niezgodną z zasadami prawidłowego rozumowania i doświadczenia życiowego ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, polegającą na :

- wadliwym przyjęciu przez Sąd I instancji jako podstawy przejęcia całości mienia dekretu z dnia 27 lipca 1949 r. o przejęciu na własność Państwa nie pozostających w faktycznym władaniu właścicieli nieruchomości ziemskich, położonych w niektórych powiatach województwa (...)oraz wydanego na jego podstawie orzeczenia Prezydium

Powiatowej Rady Narodowej z 10 czerwca 1954r. znak (...), gdy tymczasem jak wynika z badania hipoteki do wykazu zmian z 14.11.2017 r sporządzonego przez geodetę K. D. działka numer (...) została wpisana do dawnej księgi wieczystej nr (...) na rzecz J. G. i O. G. po 1/2 części a na podstawie (...) nr (...) prawo jej własności zostało ujawnione na rzecz E. K. s. H. i dopiero na podstawie decyzji Naczelnika Gminy w U. nr (...) zatwierdzającej wymianę lasów działka ta została ujawniona w księdze wieczystej nr (...) a jako jej właściciela wpisano pozwany Skarb Państwa- Nadleśnictwo Ł.,

- w odniesieniu do pozostałych działek wadliwym zakwestionowaniu przez Sąd pierwszej instancji jako podstawy przejęcia tego mienia dekretu z 27 lipca 1949 r. o przejęciu na własność Państwa nie pozostających w faktycznym władaniu właścicieli nieruchomości ziemskich, położonych w niektórych powiatach województwa (...) a przez to zakwestionowanie skuteczności prawnej wydanego na ich podstawie orzeczenia (...) z 10 czerwca 1954r. znak (...), a to z tego względu, iż orzeczenie to nie wymienia jako właściciela przejmowanych gruntów M. G. (2),

- nie uwzględnieniu przez Sąd pierwszej instancji faktu, iż uwzględnieniu powództwa w niniejszej sprawie sprzeciwiają się przepisy ustawy z 6 lipca 2001r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju.

Wskazując na powyższe, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu za obie instancje, względnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Powódka wiosła o oddalenie apelacji, a także o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz solidarnie kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie należy stwierdzić, że w toku kontroli instancyjnej nie stwierdzono uchybień proceduralnych skutkujących nieważnością postępowania, a które sąd odwoławczy ma obowiązek uwzględniać z urzędu.

Sąd Okręgowy zasadniczo podziela ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy, albowiem wynikają ze zgromadzonego materiału dowodowego, w tym z akt i dokumentów ksiąg wieczystych o numerach: (...), (...), (...) i (...). W ustalenia te wkradła się oczywista omyłka wymagająca sprostowania, a mianowicie parcele wymienione w lwh (...)gminy katastralnej S. stanowiły własność P. G. (2) a nie P. K.. Tak samo parcele gruntowe objęte lwh (...) gminy katastralnej S. stanowiły współwłasność w 1/2 części P. G. (2) a nie P. K. (dowód: wykazy lwh k. 14-17 i 27-29).

Konieczne jest także doprecyzowanie, że części parcel gruntowych objętych lwh (...)(własności P. G. (2) s. M.) , lwh (...) (własności M. G. (2)), lwh (...) (własności M. G. (2) w 1/2 części) i lwh (...) (własności P. G. (2) w 1/2 części) weszły w skład działek gruntowych l.kat o numerach: (...).

Skarb Państwa został wpisany w KW (...) jako właściciel działek gruntowych l.kat.(...)oraz w KW nr (...).in. jako właściciel działek gruntowych l.kat 7 i 62/3 na podstawie orzeczenia (...) z 10 czerwca 1954r. znak (...).

Działki gruntowe l.kat (...) po scaleniu otrzymały numery: (...). W prowadzonym później postępowaniu wymiennym jako właściciel tych działek figurował Skarb Państwa. W związku z postępowaniem wymiennym działka (...) podzieliła się, przy czym poza obszarem wymiany pozostała działka (...). Poza obszarem wymiany pozostały także działki: (...).

(dowód: wykaz zmian k. 33-35, zawiadomienie z 6 czerwca 1968 r. przy KW (...), operat pomiarowy uzupełniający w aktach i dokumentach KW (...) a w nim: decyzja z 14.04.1977r. w sprawie zatwierdzenia projektu wymiany lasów i gruntów k.23-29 operatu i wykaz zmian gruntowych k. 79-81 operatu)

Oceniając zarzuty apelacji w pierwszej kolejności należy zauważyć, że pozwany formułując zarzuty apelacji także odnośnie działki (...) powstałej z działki ewidencyjnej numer (...) przeoczył, że odnośnie tej działki, dzień po wydaniu

wyroku powódka cofnęła pozew ze zrzeczeniem się roszczenia i prawomocnym postanowieniem z 20 czerwca 2018 r. Sąd Rejonowy uchylił wyrok w części obejmującej tę działkę i umorzył postępowanie.

Dalej trzeba stwierdzić, że ponosząc zarzut błędnej oceny dowodów i błędnych ustaleń faktycznych apelujący nie wskazał, jakiego konkretnie uchybienia w zakresie oceny dowodów dopuścił się Sąd Rejonowy i jakie dokładnie ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji są błędne. Jak wynika z uzasadnienia apelacji pozwany upatruje naruszenia art. 233 k.p.c. m.in. w tym, że sąd w inny niż pozwany sposób ocenia skuteczność decyzji administracyjnej, jaką jest orzeczenie (...), przyjmując, iż nie może ona - ze względu na treść osnowy tej decyzji - stanowić podstawy do wyzucia z własności M. G. (2) - poprzedniczki prawnej powódki. Tak postawiony zarzut apelacji w oparciu o wskazany wyżej przepis został sformułowany nieprawidłowo. W oparciu o naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów, o jakiej mowa w tym przepisie, można powoływać się na błędy w zakresie uznania za wiarygodne, bądź nie, poszczególnych dowodów, a nie - jak chce tego apelujący - w zakresie odmiennej oceny prawnej skutków danego dokumentu prawnego, gdyż nie mieści się to w ramach ustaleń faktycznych, będących konsekwencją przeprowadzonej oceny dowodów, ale w ramach oceny prawnej.

Nie budzi wątpliwości Sądu Okręgowego, że w procesie o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym Sąd nie jest władny badać, czy zaistniały przesłanki z art. 1 dekretu z dnia 27.07.1949r. o przejęciu na własność Państwa nie pozostających w faktycznym władaniu właścicieli nieruchomości ziemskich położonych w niektórych powiatach województwa (...), (...), (...) i (...).

Dla stwierdzenia nabycia własności w trybie ww. dekretów bowiem ustawodawca przewidział tryb administracyjny a więc zachodzi niedopuszczalność drogi sądowej. W procesie o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym sąd może jedynie zbadać, czy istnieje decyzja administracyjna wydana w trybie w/w dekretów i czy obejmuje ona nieruchomość wskazaną w pozwie. Innymi słowy istota problemu nie tkwi w ustaleniu, czy zachodziły przesłanki faktyczne do przejęcia własności (...) G. i M. G. (2) w trybie w/w dekretu lecz w tym, czy orzeczenie Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w G. z 10 czerwca 1954r. znak(...), o przejęciu na własność Państwa nieruchomości ziemskich położonych w gromadzie S. wywarło skutek w postaci przejścia własności nieruchomości ww. osób na rzecz Państwa.

Dekret z dnia 27 lipca 1949 r. o przejęciu na własność Państwa nie pozostających w faktycznym władaniu właścicieli nieruchomości ziemskich, położonych w niektórych powiatach województwa (...) (Dz. U. Nr 46, poz. 339) nie przewidywał przejęcia własności z mocy prawa z chwilą wejścia w życie dekretu, lecz możliwość przejęcia tej własności w trybie decyzji administracyjnej (por. np. wyrok NSA w Warszawie z dnia 29 listopada 1999r. IV SA 1632/97). Przedmiotowa decyzja miała więc charakter konstytutywny i wywoływała skutek prawny z chwilą jej wydania. Sąd Okręgowy podziela ocenę prawną Sądu pierwszej instancji, że orzeczenie z 10 czerwca 1954r. znak (...) nie wywołało skutku w postaci przejścia własności nieruchomości M. G. (2) na rzecz Państwa. Należy podkreślić, że w treści tego orzeczenia nie wskazano w/w nieruchomości ani poprzez odwołanie się do cech przedmiotowych (np. numerów parcel lub przynajmniej numer lwh) ani do cech podmiotowych tj. poprzez wskazanie osoby właściciela tj. M. G. (2). W tym miejscu należy zwrócić uwagę, że punkt III. przedmiotowego orzeczenia, dotyczący przejęcia własności w oparciu o analizowany dekret stanowił: „przejąć na podstawie art. 1,2, i 3 dekretu z dnia 27 lipca 1949r. (Dz. U. poz. 339/49) na własność Państwa grunty i zagrody uznane wyżej w punkcie I. o ile one należą na prawie własności do osób wymienionych pod pkt.I.b. orzeczenia niniejszego.” Skoro M. G. (2) nie została wymieniona w punkcie I b. orzeczenia to przedmiotowa decyzja nie mogła wywrzeć wobec nich żadnych skutków prawnych.

Nawet gdyby z korzyścią dla strony pozwanej założyć, że decyzja z 10 czerwca 1954r. znak (...) obejmowała także parcele gruntowe stanowiące wówczas własność lub współwłasność M. G. (2) to została ona ze skutkiem wstecznym wyeliminowana z obrotu prawnego na skutek ostatecznego orzeczenia z dnia 16.04.2007 r., (...) Samorządowego Kolegium Odwoławcze w N., w którym stwierdzono nieważność orzeczenia Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w G. z dnia 10.06.1954 r., (...)w części dotyczącej przejęcia przez Skarb Państwa nieruchomości położonej w S., stanowiącej w dacie przejęcia własność P. G. (1) i M. G. (2).

W konsekwencji nie ma racji apelujący gdy zarzuca naruszenie prawa materialnego a to art. 10 ust 1 oraz art. 31 ust 2 ustawy o księgach wieczystych i hipotece. Sąd Okręgowy w całości podziela ocenę prawną pozwu dokonaną przez Sąd Rejonowy i przyjmuje ją za własną. Istota tej oceny sprowadza się do stwierdzenia, że nie ma dokumentu na podstawie którego Skarb Państwa nabyłby prawo własności nieruchomości pierwotnie należących do P. G. (2) i M. G. (2) tj. poprzedników prawnych powódki. Pierwsze wpisy własności Skarbu Państwa do KW (...) nastąpiły w oparciu o decyzję (...) z 10 czerwca 1954r. i w zakresie nieruchomości poprzedników prawnych powódki okazały się bezpodstawne. Jak już wyżej wywiedziono ww. decyzja nie pozbawiła własności M. G. (2), natomiast pozbawienie własności P. G. (2) zostało unieważnione ze skutkiem wstecznym decyzją SKO w N. z dnia 16.04.2007 r., (...). Kolejna decyzja administracyjna tj. decyzja o zatwierdzeniu projektu scalenia z dnia 25.11.1975 r. (...), na podstawie której Skarb Państwa został wpisany jako właściciel działek m.in. (...)w KW (...) oraz m.in. jako właściciel działki (...) w KW (...) również nie stanowi źródła prawa własności Skarbu Państwa, ponieważ została wydana na podstawie art. 12 ust. 1 i art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 24.01.1968 r. o scalaniu i wymianie gruntów, która to ustawa w art. 16 stanowi, że decyzja nie przesądza tytułu własności. Skoro przed scaleniem Skarb Państwa nie był właścicielem w zakresie tej części działek, która powstała z parcele gruntowych P. G. (2) i M. G. (2), to nie mógł nabyć własności w wyniku scalenia. Pozostałe decyzje jakie widnieją aktualnie w podstawach wpisu Skarbu Państwa jako właściciela w KW nr (...) to decyzja Naczelnika Gminy w U. z dnia 12.06.1976 r. nr (...) w sprawie zatwierdzenia stanu posiadania i szacunku działek leśnych przed wymianą oraz decyzją Naczelnika Gminy w U. z dnia 14.04.1977 r. nr (...) w sprawie zatwierdzenia projektu wymiany lasów i gruntów wsi: G., Z., K., N., S., K., S. gminy U. położonych na terenie Nadleśnictwa Ł., K. i W. gminy S. oraz S. gminy G. położonych na terenie Nadleśnictwa G.. Obie te decyzje zostały wydane w toku postępowania wymiennego, ale jak ustalono żadna z działek ewidencyjnych wskazanych w ostatecznym żądaniu pozwu nie uczestniczyła w wymianie w tym sensie, że Skarb Państwa nie nabył własności w wyniku wymiany z innymi osobami prawnymi lub z osobami fizycznymi. W konsekwencji decyzja o wymianie w zakresie działek (...) nie stanowi źródła własności Skarbu Państwa.

Jako bezzasadny oceniono także zarzut odwołujący się do ustawy z 6 lipca 2001r o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju. Przedmiotowa ustawa zalicza lasy państwowe do strategicznych zasobów naturalnych kraju. Zgodnie z art. 2 ww. ustawy zasoby naturalne wymienione w art. 1 stanowiące własność Skarbu Państwa nie podlegają przekształceniom własnościowym, z zastrzeżeniem przepisów zawartych w ustawach szczególnych. Zgodnie z art. 7 natomiast roszczenia osób fizycznych, byłych właścicieli lub ich spadkobierców, z tytułu utraty własności zasobów wymienionych w art. 1, zaspokojone zostaną w formie rekompensat wypłaconych ze środków budżetu państwa na podstawie odrębnych przepisów. Analiza ww. przepisów prowadzi do wniosku, że ustawa ta dotyczy wyłącznie lasów stanowiących własność Skarbu Państwa. W sytuacji gdy nieruchomość leśna nie stanowi własności Skarbu Państwa to nie podlega pod przepisy ww. ustawy. W konsekwencji, jeśli w sprawie o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym powód będący osobą fizyczną wykaże, że dana nieruchomość stanowi jego własność to brak jakichkolwiek podstaw do oddalenia powództwa w oparciu o ww. ustawę. Podstaw tych nie wykazano także w apelacji.

Mając powyższe na względzie, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i § 5 ust. 8 w zw. z § 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2018.265 t.j.).

(...)

(...)